

Kyrkoby skolan Pro Patria-taulu

Vantaalla sijaitsevaa Kyrkoby skolaa eli Helsingin kirkonkylän pitäjän koulua perinteikkäämpää paikkaa saa hakea. Pappilantie 6:ssa sijaitseva, 1837 valmistunut punainen puurakennus on Suomen vanhin yhä käytössä oleva koulurakennus. Hurmaava pikkukoulu on onnistunut uhmaamaan Vantaallakin viime vuosina nähtyä pyrkimystä lakkauttaa pienempiä kouluja suurten oppilaitosten tieltä ja ruotsinkielistä perusopetusta tarjoavaa Kyrkobytä käy yhä viitisenkymmentä oppilasta.

Vantaan rakennushistoriallinen selvitys listaa koulun olevan Vantaan merkittävimmistä rakennusperintökohteista, jolla on sekä rakennustaiteellista että historiallista arvoa. Jälkimmäistä ei ainakaan vähennä sieltä löytyvä, pitäjän asukkaiden koulun 1939–1945 sotien sankarivainajille teettämä Pro Patria-taulu.

Mustasta graniitista valmistettu taulu löytyy kunniapaikalta ikkunoiden välistä erästä koulun luokahuoneista, jolla silläkin on melkoisen kalmankatkuinen menneisyys: ainakin vielä 1840-luvulla samainen luokahuone oli vuokrattu ruumishuoneeksi, jossa avattujen ruumiiden hajun aikalaiset kertovat kulkeutuneen myös koulun muihin luokahuoneisiin.

Kyrkobyn koulun Pro Patria sijaitsee sen vanhassa, vuodelta 1837 peräisin olevassa osassa. (kuva: Wikipedia)

Kyrkobyn koulun Pro Patria-aulussa on 15 talvi- ja jatkosodassa kaatuneen koulun entisen oppilaan nimet. Heistä neljä kaatui talvisodassa ja 11 jatkosodassa.

Pääosin ruotsinkielisistä sankarivainajista koostuvan taulun sankareiden nimet ovat saaneet vaikutteita ulkomailta ihan eri lailla kuin suomalaisvastineensa, ja joukossa on hyvinkin eksoottisia nimiä. Taulussa myöhemmin mainittu **Adils Wahlström** sai nimensä muinaisruotsalaiselta kuninkaalta, Kyrkobyn jälkeen ammattikoulun käyneen maatyömiehen **Harry Berglundin** toinen nimi Isidor puolestaan merkitsee "lahjaa Isikseltä" (muinaisegyptiläinen jumalatar). Lahjoja ei hänen sotatensä juurikaan sisällä pitänyt, vaan karjaalaissyntyisen sotamiehen jatkosodan taipale oli huonon tuurin varjostama. Tammikuussa 1941 hän sairastui Syvärillä vaikeasti, minkä vuoksi hänen kurkkunsa jouduttiin leikkaamaan. Sotasairaaloissa vietettyjen hoitajaksojen ja toipumisloman jälkeen hän palasi rintamalle... vain saadakseen vähän myöhemmin vihollisuuden päähänsä.

Renkinä työskennelleen sotamies **Erik Lindforsin** toinen nimi Valfrid merkitsi "taistelulentän turvaa". Sitä hänelle ei kuitenkaan suotu: vain reilu kaksi kuukautta kestäneen jatkosotansa aikana Jalkaväkirykmentti 24:ssä palvelut 27-vuotias talvisodan veteraani ehti osallistua mm. Porlamin motin purkaneisiin taisteluihin Sommeessa, jotka jäivät hänen viimeisikseen. Häntä jäivät kaipaamaan Gunhild-vaimo sekä heidän kaksi pientä lastaan. Tehdastyöläisenä perheensä elättäneen **Georg Hirnin** ja Greta-vaimon perheessä sotaorvoksi jäi kolme lasta sotamiesin menettäyttyä syyskuun alussa 1941 kolme päivää aikaisemmin saamiinsa vammoihin. Taulun seniori, 40-vuotiaana kuollut posliinitehtaan työntekijä **Oskar Johannes Norring** jätti jälkeensä Ida-vaimon lisäksi peräti 13 isättömäksi jäänyttä lasta.

Lage Wahlström

Adils Wahlström

Åke Bäckström

Taulu myös muistuttaa, etteivät suruviestit monen perheen kohdalla jääneet yhteen.

Kyrkobyssä käymänsä kuusivuotisen kansakoulun käytyään Karl-isänsä ja isoveljensä Adilsin jalanjäljissä maanviljelijäksi seurannut **Lage Wahlström** sai armeijassa reserviupseerin koulutuksen. Talvisotaan hän lähti 1. Prikaatin riveissä ja haavoittui Leipäsuolla raivonneissa taistelussa vaikeasti päähän ja rintaan vihollisen kranaatinsirpaleesta 17.12.1939. 22-vuotias kuullen vammoihinsa kaksi päivää myöhemmin 1. Kenttäsairaalassa. Vantaa Ruskeasanta hautapaikka 6. Ei mennyt kahtakaan kuukautta, ennen kuin Wahlströmien vanhempien ovelle jälleen koputti vakavaimainen mies mukanaan uutisia, joita kukaan ei halua saada. Tällä kertaa suruviesti koski

Lagea neljä vuotta vanhempaa isoveli Adils Wahlströmiä. Etenkin ampumataidoistaan kiitosta armeijassa saanut korpraali oli ulkonäöltään kuin ilmetty veljensä – pitkänhuiskeita nuorukaisia erotti vain hiustenväri. Ulkonäön lisäksi jakoivat saman kohtalon: Uudenmaan ruotsinkielisistä reserviläisistä kootussa Jalkaväkirykmentti 10:ssä palvellut Adils haavoittui helmikuun alussa Marjapellonmäessä hänen rintansa repineestä ammuksesta. Veljekset haudattiin vierekkäisiin hautoihin Vantaan Ruskeasannan hautausmaalle: Lage paikkaan 6 ja Adils paikkaan 5.

Päivä sen jälkeen kun Adils oli kaatunut, kaatui Marjapellonmäessä hänen kanssaan samassa komppaniassa palvellut ja Kyrkobyssä kaksi luokkaa häntä alempana opiskellut **Åke Bäckström**. konekiväärijoukkueen johtajan erikoiskoulutuksen saaneen reservin aliupseerin kohtaloksi koitui hänen kaulansa repinyt kranaatti. Murtuneet vanhemmat Ernst ja Elin hautasivat 24-vuotiaan maanviljelijäpoikansa Helsingin pitäjän kirkon hautausmaalle.

Hilding Winberg

Ragnar Björkroth

Lars Westerberg

Vielä talvisodassa "saman kylän pojat" oli tapana sijoittaa samoihin joukko-osastoihin, minkä seurauksena rankat taistelut koettelivat kovalla kädellä tiettyjen kuntien väkilukua. 19 päivää myöhemmin samasta komppaniasta kaatuikin vielä kolmas taulussa mainittu henkilö, Adilsin kanssa samalla luokalla Kyrkobyssä ollut **Hilding Winberg**. Hänen muinais- Pohjolasta peräisin oleva nimensä kääntyy joko "päälliköksi" tai "taisteluksi" ja johtajantaitoja hänestä löytyikin: talvisotaan hän lähti joukkueenjohtajana. Taistelutaitojaan hän oli harjoitellut jo neljän vuoden ajan Pohjois-Helsingin suojeluskunnassa, mutta vihollisen ammuttua häntä vatsaan olivat hänen taistelunsa ohi.

Myös **Karl Ragnar Björkrothin** virallisena nimenään käyttämä toinen nimi on peräisin legendaariselta viikinkisoturilta ja Tanskaa sekä Norjaa hallinneelta kuninkaalta. Etunimensä nuori postivirkailija oli perinyt edesmenneeltä isältään. Suojeluskuntatoimintaa innokkaasti harrastanut Björkroth ilmoittautui armeijaan vapaaehtoisena ja kaatui vain muutama viikko jatkosodan syttymisen jälkeen Vorloin kylään tehdyssä hyökkäyksessä. Seuraavassa kuussa hän olisi viettänyt 19-vuotispäiväänsä. Korpraali haudattiin Salmin sankarihautausmaahan, mistä hänet myöhemmin tuotiin kotiin Suomeen, missä Emilia-äiti hautasi hänet Helsingin pitäjän kirkon sankarihautausmaalle.

26-vuotias vauhtia rakastava **Lars Westerberg** oli kotonaan auton ratissa ja teki sitä siviilissä ihan työkseen. Hän oli päässyt hyödyntämään ammattitaitoaan myös isänmaan hyväksi: talvisodassa hän ajoi sairaita kuljettanutta linja-autoa ja jatkosotansa ensimmäisen vuoden ajan hän oli sijoitettuna Helsingin suojeluskuntapiiriin liikenneosastoon. Vuoden 1943 pikakiväärin koulutuksen saanut korpraali aloitti Jalkaväkirykmentti 35:ssä, minkä riveissä kohtasi loppunsa vajaa neljä kuukautta myöhemmin saatuaan Poventsan loholla vihollispuolen kiväärin miehen luodin rintaansa.

